

Krauč Endas, Londonas

Butelis vyno. Didelė pakuotė sūrio bei aitriųjų paprikų skonio tortilijų traškučių ir stiklainis aštraus mirkalo. Šalia – pakelis cigarečių (žinau, žinau). Į langus beldžiantis lietus. Ir knyga.

Kas gali būti maloniau?

„Apie šarkų žmogžudystes“ buvo aštunta labai mėgstamos, visame pasaulyje bestseleriu tapusios Atiko Piundo serijos knyga. Kai pirmą kartą ją atverčiau tą drėgną rugpjūčio vakarą, ji egzistavo tik kaip mašinraštis, ir mano užduotis bus ją suredaguoti prieš išleidžiant. Iš pradžių ketinau ją mėgautis. Prisimenu, nuėjau tiesiai į virtuvę, ištraukiau kai ką iš šaldytuvo ir sudėjau viską ant padėklo. Nusirengiau, drabužius palikau ten, kur jie nukrito. Visas butas ir šiaip buvo sąvartynas. Palindau po dušu, nusišluosčiau ir apsivilkau milžiniškus marškinius su Pe-liuke Meize, kuriuos kažkas man dovanojo per Bolonijos vaikų knygų mugę. Eiti miegoti buvo per anksti, bet ketinau skaityti knygą gulėdama ant lovos su patalais, susiglamžiusiais ir nepaklotais po praeitos nakties. Ne visada gyvenu šitaip, bet mano vaikas buvo šešias savaites išvykęs ir, likusi viena, tyčia leidžiu sau nuleisti kartelę. Netvarka šiek tiek ramina, ypač kai nėra kam dėl jos skųstis.

Tiesą sakant, nekenčiu žodžio „vaikinas“. Ypač kai juo apibūdinamas penkiasdešimt dvejų metų du kartus išsiskyręs vyras. Bėda ta, kad anglų kalboje nėra tinkamo pakaitalo. Andrėjas nebuvo mano partneris. Matydavomės per retai, kad toks būtų. Mano meilužis? Mano antroji pusė? Nuo šių abiejų raukiausi dėl skirtingų priežasčių. Jis buvo iš Kretos. Dėstė senąją graikų kalbą Vestminsterio mokykloje, nuomojosi butą Maidos slėnyje, nelabai toli nuo manęs. Kalbėdavomės, ar neapsigyvenus kartu, bet baiminomės, kad tai pražudys mūsų santykius, tad nors turėjau visą spintą jo drabužių, dažnai neturėdavau *jo*. Šis kartas irgi buvo toks. Per mokinių atostogas Andrėjas skrisdavo į gimtinę pabūti su šeima: tėvais, našlaujančia senele, dviem paaugliais sūnumis ir buvusios žmonos broliu – jie visi gyveno viename name. Toks buvo sudėtingas susitarimas, kokie, matyt, patinka graikams. Grįš tik antradienį, dieną prieš prasidedant pamokoms, o aš pamatysiu jį tik ateinančią savaitgalį.

Taigi buvau viena savo bute Krauč Ende, virš karalienės Viktorijos stiliaus namo Kliftono kelyje rūsio ir pirmojo aukšto, maždaug penkiolika minučių pėsčiomis nuo Haigeito metro stoties. Tai buvo bene vienintelis protingas mano pirkinys per visą gyvenimą. Man patiko gyventi tame bute. Jis buvo tylus ir patogus, be to, turėjau kiemą drauge su choreografu, gyvenančiu antrame aukšte, bet retai būnančiu namie. Žinoma, turėjau pernelyg daug knygų. Jos užėmė kiekvieną lentynų centimetrą. Knygos buvo sukrautos vienos ant kitų. Pačios lentynos linko nuo jų svorio. Antrą miegamąjį paverčiau kabinetu, nors stengiausi namie nedirbti. Andrėjas butu naudojosi daugiau už mane – kai būdavo Londone.

Atkimšau vyną. Atsukau mirkalo stiklainį. Prisidegiau cigarete. Pradėjau skaityti knygą – netrukus ir jūs tai darysite, bet, prieš jums pradedant, turiu įspėti.

Ši knyga pakeitė mano gyvenimą.

Galbūt esate skaitę tokius žodžius anksčiau. Gėda prisipažinti, kad didelėmis raidėmis užrašiau juos ant pirmos man redaguoti patikėtros knygos – labai eilinio trilerio apie Antrąjį pasaulinį karą – viršelio. Net neprisimenu, kas juos pasakė, bet ta knyga galėjo pakeisti žmogaus gyvenimą tik nukrisdama jam ant galvos. Ar knyga išties kada nors pakeičia žmogaus gyvenimą? Vis dar prisimenu, kaip būdama labai maža mergaitė skaičiau seseris Brontes ir pamilau jų pasaulį: tą melodramą, laukinius kraštovaizdžius, paslaptinę visos tos aplinkos romantiką. Galėtum sakyti, kad „Džeinė Eir“ paskatino mane dirbti leidybos srityje, o tai šiek tiek ironiška, žinant, kas atsitiko. Daugybė knygų giliai mane sujaukino: Išiguro „Neleisk man išeiti“, Makevano „Atpirkimas“. Girdėjau, esą daugybė vaikų atsidūrė internatuose dėl Hario Poterio reiškinių, o per visą istoriją būta knygų, kurios smarkiai paveikė mūsų nuostatas. Vienas akivaizdus pavyzdys – „Ledi Čaterli meilužis“, kitas – „1984-iejį“. Tik nesu tikra, ar išties svarbu, *ką* skaitome. Mūsų gyvenimas rutuliojasi mums nubrėžtomis tiesiomis linijomis. Grožinė literatūra tik leidžia žvilgtelėti į alternatyvą. Gal tai viena priežasčių, kodėl ji mums taip patinka.

Tačiau „Apie šarkų žmogžudystes“ iš tikrųjų viską man pakeitė. Nebegyvenu Krauč Ende. Nebeturiu darbo. Įsigudrinau netekti daugybės draugų. Tą vakarą, kai atsiverčiau pirmą rankraščio puslapį, nenumaniau, į kokią kelionę netrukus leisiuosi, ir, visiškai atvirai, gailiuosi, kad leidausi į ją įtraukiama. Dėl visko

kaltas tas šunsnukis Alanas Konvėjus. Jis nepatiko man tą dieną, kai su juo susipažinau, nors keista, kad man visuomet labai patiko jo knygos. Mano galva, niekas negali pranokti gero detektyvinio kūrinio: siužeto vingių, užuominų ir apgaulių, o galiausiai pasitenkinimo, kurį pajunti, kai tau viskas paaiškinama taip, kad keiki save, nes nematei tokios atomazgos nuo pat pradžios.

To tikėjausi pradėjusi skaityti „Apie šarkų žmogžudystes“. Bet „Apie šarkų žmogžudystes“ buvo visai ne tokia knyga. Nė iš tolo.

Tikiuosi, man nebereikia visko aiškinti. Kitaip negu aš, jūs buvote įspėti.

Alanas Konvėjus

APIE ŠARKŲ ŽMOGŽUDYSTES

Atiko Piundo detektyvas

Apie autorių

Alanas Konvėjus gimė Ipsviče, mokėsi pirma Vudbridžo mokykloje, paskui Lidso universitete, ten gavo aukščiausią įvertinimą iš anglų literatūros. Vėliau kaip gabus studentas įstojo į Rytų Anglijos universitetą, ten studijavo kūrybinį rašymą. Kitus šešerius metus mokytojavo, prieš 1995-aisiais sulaukdamas pirmos sėkmės su „Atikas Piundas tiria“. Knyga 28 savaites išbuvo „Sunday Times“ bestselerių sąrašė ir pelnė „Auksinio durklo“ apdovanojimą, įteikiamą Detektyvų rašytojų asociacijos už geriausią metų detektyvinį romaną. Nuo tada Atiko Piundo serijos knygų visame pasaulyje buvo parduota 18 milijonų, jos išverstos į 35 kalbas. 2012 metais Alanas Konvėjus buvo apdovanotas Britanijos imperijos 5-ojo laipsnio ordinu už indėlį į literatūrą. Turi vieną vaiką iš ankstesnės santuokos ir gyvena Safolko grafystėje, Framlingame.

Atiko Piundo serija

Atikas Piundas tiria
Nėra poilsio nedorėliams
Atikas Piundas imasi bylos
Grįžta naktis
Raudonos rožės Atikui
Atiko Piundo Kalėdos
Midus ir cianidas
Apie šarkų žmogžudystes

Pagyros Atiko Piundo serijai

„Visa, ko gali norėti iš britų detektyvinio romano, stilingas, išmintingas ir nenuspėjamas.“

Independent

„Saugokis, Erkiuli Puar! Mieste pasirodė gudrus mažas užsienietis – ir jis imasi to paties kaip tu.“

Daily Mail

„Esu Atiko Piundo gerbėjas. Jis vedasi mus atgal į auksinį detektyvinės literatūros amžių ir primena mums, nuo ko visi pradėjome.“

Ianas Rankinas

„Šerlokas Holmsas, lordas Piteris Vimsis, tėvas Braunas, Filipas Marlou, Puar... išties didžius detektyvus tikriausiai galima suskaičiuoti ant vienos rankos pirštų. Na, dėl Atiko Piundo gali prireikti dar vieno piršto!“

Irish Independent

„Puikiai detektyvinei istorijai reikia puikaus seklio, ir Atikas Piundas garbingai papildo šią padermę.“

Yorkshire Post

„Vokietija turi naują ambasadorių, o nusikaltimai – savo puikiausią detektyvą.“

Der Tagesspiegel

„Alanas Konvėjus akivaizdžiai leidžia pasireikšti savo vidinei Agatai Kristi. Linkiu jam sėkmės! Man be galo patiko.“

Robertas Harrisas

„Pusiau graikas, pusiau vokietis, bet visada 100 procentų teigus. Jo pavardė? Piundas, Atikas Piundas.“

Daily Express

BBC1 NETRUKUS PRADĖS RODYTI
ĮSPŪDINGĄ SERIALĄ

PIRMA DALIS

Sielvartas

1

1955 m. liepos 23 d.

Bus laidotuvės.

Du duobkasiai – senasis Džefas Viveris ir jo sūnus Adamas – atėjo vos prašvitus, ir viskas buvo paruošta: kapas iškastas tiksliai pagal matmenis, žemės supiltos į krūvą vienoje duobės pusėje. Ryto saulei atspindint nuo vitražinių stiklų, Šv. Botolfo bažnyčia Saksbyje prie Eivono dar niekada neatrodė tokia graži. Bažnyčia buvo statyta dar dvilyktame amžiuje, bet, aišku, daugybę kartų perstatyta. Naujasis kapas buvo ryčiau, netoli senosios presbiterijos griuvėsių, kur buvo leista netramdomai augti žolei, todėl saulutės ir kiaulpienės dygo aplink sugriuvusias arkas.

Pats kaimas buvo tylus, jo gatvės tuščios. Pienininkas jau išvežiojo savo prekę ir pradingo barškindamas butelius furgono gale. Berniukai pristatė laikraščius. Buvo šeštadienis, taigi niekas neis į darbą, bet dar per anksti namų savininkams imtis savaitgalio namų ruošos darbų. Devintą atsidarys kaimo krautuvės. Nuo gretimos kepyklos jau sklido kava tik iš krosnies ištrauktos duonos kvapas. Netrukus ateis pirmieji pirkėjai. Pasibaigus pusryčiams, prabils vejapjovių choras. Liepa – įtempčiausias metų laikas nekantraujančiai Saksbio prie Eivono sodininkų armijai, o kadangi iki Derliaus šventės liko vos mėnuo, rožės jau buvo genimos, aguročiai rūpestingai matuojami. Pusę antros kaimo aikštėje vyks kriketo rungtynės. Atvažiuos ledų furgonas, žais vaikai, lankytojai iškylaus priešais

savo automobilius. Atsidarys arbatinė. Žodžiu, tobula Anglijos vasaros popietė.

Bet vėliau. Atrodė, tarsi kaimas sulaikęs kvapą pagarbiai tyli, laukdamas karsto, kuris pradės kelionę iš Bato. Jis jau buvo kraunamas į katafalką, apsuptas niūrių palydovų – penkių vyrų ir moters. Visi vengė vienas kito žvilgsnio, tarsi nežinotų, kur žiūrėti. Keturi iš vyrų atstovavo didžiai gerbiamiems „Lanerio ir Kreino“ laidojimo namams. Bendrovė egzistavo nuo karalienės Viktorijos laikų, kai daugiausia vertėsi dailidyste ir statyba. Tuo metu laidotuvės ir karstai tebuvo papildoma veikla, tarsi koks priedas. Ironiška, tačiau išliko kaip tik ši verslo dalis. „Laneris ir Kreinas“ nebestatė namų, bet šis pavadinimas tapo garbingos mirties simboliu. Šiandienos renginys buvo taupus. Katafalkas buvo senesnio modelio. Nebus juodų žirgų nei prašmatnių vainikų. Pats karstas, nors su gražia apdaila, neabejotinai pagamintas iš antrarūšės medienos. Paprastoje lentelėje, ne sidabrinėje, o tik sidabruotoje, buvo užrašyta ve lionės pavardė ir dvi svarbiausios datos:

Merė Elžbieta Blekiston

1897 m. balandžio 5 d. – 1955 m. liepos 15 d.

Jos gyvenimas nebuvo toks ilgas, kaip atrodė, todėl, kad peržengė vieno šimtmečio ribą, bet nutrūko gana netikėtai. Merės laidotuvių plane net neužteko pinigų padengti galutinėms išlaidoms, bet tai neturėjo reikšmės, nes skirtumą apmokės draudikai, o ji džiaugtųsi matydama, kad viskas vyksta, kaip ji pageidavo.

Katafalkas išvažiavo tiksliai laiku, į trylikos kilometrų kelią leidosi minučių rodyklei pasiekus pusę dešimtos. Toliau judė-

damas deramai ramiu greičiu bažnyčią jis pasieks pirmą. Jei „Lanerio ir Kreino“ laidojimo namai būtų turėję devizą, juo galėjo būti „Niekada nevēluojame“. Ir, nors su karstu keliaujantys du gedėtojai galėjo to nepastebėti, šios kaimo vietovės kitapus žemų titnago sienų, nuožulniai besileidžiančios link Eivono upės, lydėsiančios juos visą kelią, niekada neatrodė gražiau.

Šv. Botolfo bažnyčios kapinėse du duobkasiai apžiūrėjo savo rankų darbą. Daug dalykų galima pasakyti apie laidotuves – gilių, mąslių, filosofinių, – bet Džefas Viveris pagavo esmę, kai, pasirėmęs į savo kastuvą ir sukiodamas cigaretę tarp purvinų pirštų, pasisukęs į sūnų tarė:

– Jeigu ruošiesi mirti, gražesnės dienos negalėtum pasirinkti.

2

Sėdėdamas prie virtuvės stalo vikariate, pastorius Robinas Osbornas taisė paskutinius savo pamokslo sakinius. Priešais jį ant stalo buvo išskleisti šeši puslapiai, atspausdinti mašinėle, bet jau išmarginti pastabų jo glaustu braižu. Ar pamokslas ne per ilgas? Kai kurie parapijiečiai pastaruoju metu skundėsi, esą jo pamokslai nuobodoki, ir net vyskupas ėmė šiek tiek nekantrauti per jo kalbą Sekminių sekmadienį. Bet čia kitoks atvejis. Ponia Blekiston pragyveno kaime visą gyvenimą. Visi ją pažinojo. Jie tikrai galėjo skirti pusę valandos – ar net keturiasdešimt minučių – atsisveikinimui su ja.

Virtuvė buvo didelė ir šviesi, ištisus metus švelnią šilumą joje skleidė dujinė viryklė. Ant kablių kabojo puodai ir prikaistuviai, lentynos buvo nukrautos stiklainiais su šviežiomis

žolelėmis ir grybais, surinktais pačių Osbornų. Viršuje buvo du miegamieji, abu jaukūs ir paprasti, su pūkuotais kilimais, ranka siuvinėtais pagalvių užvalkalais ir naujutėliais stoglangiais, įrengtais tik po daugybės konsultacijų su bažnyčios vadovybe. Bet labiausiai vikariatas džiugino savo vieta – buvo kaimo pakraštyje, su vaizdu į miškingą vietovę, visiems žinomą kaip Dingo slėnis. Vešėjo laukinė pieva, pavasarį ir vasarą išmarginta gėlių, už jos driekėsi miškinga vietovė. Jos medžiai, daugiausia ąžuolai ir guobos, slėpė Pajų dvaro teritoriją kitapus – ežerą, vejas ir galop patį pastatą. Kasryt Robinas Osbornas pabudęs išvysdavo vaizdą, kuris neapsakomai jį nudžiugindavo. Kartais jis manydavo gyvenęs pasakoje.

Vikariatas ne visada buvo toks. Kai jie paveldėjo namą – ir vyskupiją – iš senyvo pastoriaus Montagiu, tai buvo tiesiog senuko būstas, drėgnas ir nemielas. Bet Henrieta ėmėsi savo burtų: išmetė visus baldus, kuriuos nusprendė esant pernelyg šlykščius ar nepatogius, paskui išnaršė Viltšyro ir Eivono grafysčių naudotų baldų parduotuves ir rado jiems pakaitalų. Jos energija nesiliovė jo stulbinti. Pirmiausia jį ganėtinai nustebino noras tapti vikaro žmona, bet ji griebėsi pareigų su tokiu entuziazmu, kad tapo populiari nuo tos dienos, kada atvyko. Sutuoktiniai negalėjo būti laimingesni negu buvo Saksbyje prie Eivono. Bažnyčiai ne juokais reikėjo dėmesio. Šildymo sistema nuolatos išeidavo iš rikiuotės. Stogas vėl prakiuro. Tačiau kongregacija buvo tokia gausi, kad tenkino vyskupą ir daugybę tikinčiųjų, kuriuos jie dabar laikė draugais. Juodu nė nebūtų svajoję gyventi kur nors kitur.

– Ji buvo kaimo dalis. Nors šiandien susirinkome gedėti jos netekę, turime prisiminti, ką ji paliko. Merės dėka Saksbyje prie Eivono visiems pasidarė geriau, nes ji puošdavo šią baž-

nyčią gėlėmis kiekvieną sekmadienį, lankydamo senokus čia ir Eštono prieglaudoje, rinkdamo aukas Paukščių globos draugijai ar pasitikdamo Pajū dvaro lankytojus. Jos kepti pyragai visada buvo kaimo švenčių puošmena, ir galiu jums pasakyti, kad daugybę kartų ji nustebino mane zakristijoje savo migdoliniais pyragaičiais ar, tarkim, biskvitinio pyrago rieke.

Osbornas mėgino įsivaizduoti moterį, kuri didžiąją gyvenimo dalį praleido dirbdama Pajū dvaro ūkvede. Mažutė, tamsiaplaukė, ryžtingo būdo, ji nuolat skubėdavo tarsi į asmeninį kryžiaus karą. Jis visada prisimindavo ją gana santūriai, nes, tiesą sakant, juodu kartu praleisdavo nedaug laiko viename kambaryje. Drauge jie buvo gal tik viename ar dviejuose pasibuvimuose, ne daugiau. Saksbio prie Eivono gyventojai nebuvo baisūs snobai, bet, kita vertus, jie puikiai jautė klasinius skirtumus. Taigi nors vikaras galėjo būti laikomas pageidautinu bet kokio susibūrimo dalyviu, to negalėjai pasakyti apie moterį, kuri iš esmės buvo valytoja. Galbūt ji tai suprato. Net per pamaldas dažniausiai įsitaisydavo ant klapto pačiame bažnyčios gale. Ji padėdavo žmonėms kažkaip nuolankiai – tarsi būtų jiems skolinga.

O gal viskas buvo paprasčiau? Apie ją pagalvojus ir žiūrint į tai, ką parašė vos prieš kelias minutes, į galvą atėjo vienintelis apibūdinimas: įkyruolė. Tai nebuvo sąžininga, ir pastorius tikrai niekada nebūtų išsakęs to balsu, bet turėjo pripažinti, kad iš dalies tas žodis atspindėjo tiesą. Ji buvo iš tų moterų, kurios kaišioja nosį į visus reikalus ir kurios išsikelia tikslą bendrauti su visais vietiniais. Kažkaip ji įsigudrindavo atsidurti šalia, kai tau jos prireikdavo. Bėda ta, kad ir tada, kai tau jos nereikėdavo.

Jis prisiminė, kaip užklupo ją čia, šioje virtuvėje, kiek daugiau negu prieš dvi savaites. Jis pyko ant savęs: jam reikėjo

to tikėtis. Henrieta nuolatos skųsdavosi, kad jis palieka lauko duris atdaras, tarsi vikariatas būtų ne jų privatūs namai, o tik priedas prie bažnyčios. Jam derėjo jos klausyti. Merė jau buvo čia ir stovėjo laikydama rankoje žalio skysčio buteliuką, tarsi šis būtų koks viduramžių talismanas demonams atbaidyti. „*Labas rytas, vikare! Girdėjau, turite bėdų dėl vapsvų. Atnešiau jums pipirmėčių aliejaus. Jo padedamas jų atsikratysite. Mano mama buvo įsitikinusi aliejaus galia.*“ Ji sakė tiesą. Vikariate prisiveisė vapsvų – bet kaip ji sužinojo? Osbornas nesakė to niekam, išskyrus Henrietą, o ji tikrai nebūtų prasitarusi. Žinia, to reikėjo tikėtis tokioje bendruomenėje kaip Saksbio prie Eivono. Čia kažkoku nesuvokiamu būdu visi žinojo viską apie visus, ir dažnai galėjai išgirsti sakant, esą tau nusičiaudėjus vonios kambaryje kas nors atneš servetėlę.

Ją ten pamatęs Osbornos nežinojo, jaustis dėkingam ar supykti. Jis sumurmėjo „ačiū“ ir tuo pat metu žvilgtelėjo į virtuvės stalą, ir ten, tarp visų jo popierių, gulėjo jos. Kaip seniai ji kambaryje? Ar jas matė? Ji nieko nesakė, o jis, aišku, nedrįso jos klausiti. Kuo skubiau išlydėjo ją ir nuo tada daugiau jos nematė. Ji mirė, kai juodu su Henrieta buvo išvykę atostogų. Vos spėjo grįžti į laidotuves.

Išgirdęs žingsnius, pakėlė akis ir pamatė įeinančią į kambarį Henrietą. Ką tik išsimaudžiusi, ji buvo susisupusi į kilpinį chalatą. Netoli penkiasdešimties, tebebuvo labai patraukli moteris ilgais kaštoniniais plaukais ir figūra, kuri drabužių kataloguose būtų apibūdinama kaip „pilna“. Ji buvo iš visiškai kitokio pasaulio, jauniausia turtingo ūkininko, turinčio keturis šimtus hektarų žemės Vakarų Sasekse, dukra. Tačiau susitikę Londone – per paskaitą Vigmore salėje – juodu bemat pajuto artumą. Susituokė negavę jos tėvų pritarimo, ir dabar buvo artimi kaip

niekada. Gailėjosi tik to, kad jų santuoka nebuvo palaiminta vaikų, bet, žinia, tokia buvo Dievo valia, ir juodu su ja susitakė. Laimei, jiems užteko vien būti kartu.

– Maniau, jau baigei ją, – tarė ji.

Atsinešusi iš podėlio sviesto ir medaus, atsiriekė duonos.

– Tik pridėdu keletą minčių, atėjusių į galvą paskutinę minutę.

– Tavim dėta, Robinai, per ilgai nekalbėčiau. Juk šiandien šeštadienis, ir visi norės kitko.

– Paskui rinksimės „Karalienės herbe“. Vienuoliktą.

– Malonu.

Henrieta atsinešė padėklą su savo pusryčiais prie stalo ir sudribo ant kėdės.

– Ar seras Magnusas atsakė į tavo laišką?

– Ne, bet esu tikras, kad jis ateis.

– Ganėtinai delsia.

Ji pasilenkė ir pažiūrėjo į vieną iš puslapių.

– Negali to sakyti.

– Ko?

– „Kiekvieno pobūvio siela“.

– Kodėl?

– Nes tokia nebuvo. Jei nori žinoti tiesą, man ji visuomet atrodė ganėtinai uždara ir slapi. Su ja buvo toli gražu nelengva kalbėtis.

– Kai pasirodė čia per paskutines Kalėdas, buvo visai įdomi.

– Prsidėjo prie giedančiųjų kalėdines giesmes, jei tai turėjai galvoje. Bet niekada nežinojai, ką ji iš tiesų galvoja. Negaliu sakyti, kad man ji labai patiko.

– Tau nederėtų šitaip apie ją kalbėti, Hen. Tik jau ne šiandien.

– Nesuprantu kodėl. Tokios jau tos laidotuvės – be galo veidmainiškos. Visi sako, koks nuostabus buvo velionis, koks geras, koks dosnus, nors širdies gilumoje žino, kad tai netiesa. Iš tikro niekada nepamėgau Merės Blekiston ir nesiruošiu pradėti giedoti jai ditirambus vien todėl, kad ji įsigudrino nugriūti nuo laiptų ir nususukti sprandą.

– Kalbi nelabai gražiai.

– Kalbu atvirai, Robinai. Ir žinau, kad tu galvoji lygiai tą patį, nors mėgini įtikinti save, kad ne. Tik nesijaudink! Pažadu nepadaryti tau gėdos gedėtojų akivaizdoje.

Ji nutaisė liūdną veidą.

– Štai! Ar ganėtinai liūdna?

– Ar tau nereikėtų susiruošti?

– Aš viską paruošiau antrame aukšte. Juodą suknelę, juodą skrybėlę, juodus perlus.

Ji atsiduso.

– Kai mirsiu, nenoriu būti aprenpta juodai. Ta spalva tokia niūri. Pažadėk man. Noriu būti palaidota rožine suknele su didele puokšte begonijų rankose.

– Tu nemirsi. Tikrai negreitai. Dabar lipk į viršų ir apsirenk.

– Gerai, gerai, tu siaubūne.

Ji pasilenkė prie jo, ir jis pajuto, kaip minkštos ir šiltos jos krūtys prisispaudžia jam prie kaklo. Ji pabučiavo jam į skruostą ir išskubėjo iš kambario, palikusi savo pusryčius ant stalo. Robinas Osbornas šypsojosi grįžęs prie savo kalbos. Ko gero, ji teisi: jis galėtų iškirpti puslapį ar du. Dar kartą žvilgtelėjo, ką parašęs.

„Merės Blekiston gyvenimas buvo nelengvas. Atvykusi į Saksbį prie Eivono, ji netrukus patyrė asmeninę tragediją ir lengvai galėjo leistis jos sugniuždoma, bet priešinosi. Ji buvo iš

tų moterų, kurios džiaugiasi gyvenimu, kurios niekada neleis jų įveikti. Ir, guldydami ją amžino poilsio, šalia sūnaus, kurį be galo mylėjo ir kurio taip tragiškai neteko, gal truputį galime pasiguosti mintimi, kad pagaliau jie yra drauge.“

Robinas Osbornas dukart perskaitė pastraipą. Dar sykį pamatė ją stovinčią ten, toje pačioje patalpoje, prie pat šio stalo.

„Girdėjau, turite bėdų dėl vapsvų.“

Ar ji jas matė? Ar žinojo?

Turbūt ant saulės užslinko debesis, nes staiga jo veidą aptemdė šešėlis. Jis paėmė lapą, suplėšė jį ir sumetė skiautes į šiukšlinę.

3

Daktarė Emilija Redving pabudo anksti. Valandą gulėjo lovoje mėgindama įtikinti save, kad jai pavyks užmigti vėl, paskui atsikėlė, apsilvilkė chalata ir užsiplikė puodelį arbatos. Nuo tada sėdėjo virtuvėje žiūrėdama, kaip saulė pakyla virš jos sodo ir virš Saksbio pilies griuvėsių už jo. Šis trylikto amžiaus statinys suteikė daug malonumo šimtams istorikų mėgėjų, kurie jį aplankė, bet kiekvieną popietę užstodavo saulės šviesą, mesdamas ant namo ilgą šešėlį. Buvo kelios minutės po pusės devynių. Laikraštis jau turėjo būti atneštas. Priešais save buvo pasidėjusi kelias ligos istorijas, tad ėmė jas žiūrinėti iš dalies tam, kad negalvotų apie laukiančią dieną. Įprastai šeštadienio rytą priimdavo ligonius, bet šiandien dėl laidotuvių to nedarė. Ką gi, geras metas tvarkyti popierius.

Tokiame kaime kaip Saksbis prie Eivono niekada nereikėdavo gydyti rimtų ligų. Į kapus jo gyventojus nusinešdavo

vien senatvė, o daktarė Redving mažai kuo galėjo čia padėti. Sklaidydama bylas, ji pavargusiu žvilgsniu peržiūrėjo ligas, su kuriomis neseniai susidūrė. Panelė Doterel, talkinanti kaimo krautuvėje, savaitę išgulėjusi lovoje, sveiko nuo tymų. Devynmetį Bilį Viverį užpuolė bjaurus kokliušas, bet jis jau įveikė ligą. Jo senelis Džefas Viveris sirgo artritu, bet liga jį kamavo daugybę metų – jo būklė nei gerės, nei blogės. Džonis Vaitheidas įsiplovė ranką. Henrieta Osborn, vikaro žmona, įsigudrino užlipti ant mirtinos *atropa belladonna* – vaistinės šunvyšnės, ir visą jos pėdą apėmė užkratas. Emilija liepė jai savaitę nesikelti iš lovos ir gerti daug vandens. O šiaip ši vasara, matyt, teigiamai veikė visų sveikatą.

Ne visų. Tikrai. Vienas žmogus mirė.

Daktarė Redving pastūmė aplankus į šalį ir nuėjusi prie viryklės ėmė gaminti pusryčius sau ir vyrui. Ji jau girdėjo Arturą vaikstant viršuje, kaip visada džerskėjo ir barškėjo, kai jis ėmė leisti sau vandenį į vonią. Namo santechnikai buvo mažiausiai pusė amžiaus, ji garsiai skųsdavosi verčiama tarnauti, bet savo užduotį bent jau atliko. Netrukus jis nulips žemyn. Ji atriekė duonos skrebučiui, įpylė vandens į prikaistuvį ir padėjo jį ant degiklio, išėmė pieną ir kukurūzų dribsnius, padengė stalą.

Arturas ir Emilija Redvingai buvo vedę trisdešimt metų; laiminga ir sėkminga santuoka, pamanė ji, net jeigu viskas susiklostė ne visai taip, kaip jie tikėjosi. Pradėkime nuo Sebastiano, vienintelio jų vaiko. Dabar dvidešimt ketverių, jis gyveno su savo draugais bitnikais Londone. Kaip jis galėjo šitaip juos nuvilti? Ir kada jis nusistatė prieš juos? Nei ji, nei jis negavo nuo jo jokios žinios ištisis mėnesius, tad net negalėjo būti tikri, gyvas jis ar miręs. Ir dar pats Arturas. Gyvenimą jis pradėjo kaip architektas – geras. Karališkasis britų architektų institu-

tas apdovanojo jį Slouno medaliu už projektą, kurį parengė meno mokykloje. Jis dirbo prie kelių pastatų, išdygusių tuoj po karo. Bet tikroji jo meilė buvo tapyba, – daugiausia portretų aliejumi, – o prieš dešimt metų jis atsisakė menininko karjeros. Šitaip pasielgė visiškai pritariant Emilijai.

Vienas jo darbų kabojo virtuvėje, ant sienos šalia Vello komodos, ir Emilija dabar į jį žvilgtelėjo. Tai buvo jos pačios portretas, nutapytas prieš dešimt metų, ir ji visuomet šypsodavosi į jį žiūrėdama, prisimindama, kaip abu ilgai tylėdavo jai pozuojant laukinių gėlių apsuptyje. Jos vyras tapydamas niekada nekalbėdavo. Per ilgą, karštą vasarą įvyko gera dešimtis pozavimo seansų, ir Arturui kažkaip pavyko perteikti tą karštį, miglę vakarop, net pievos kvapą. Ji vilkėjo ilgą suknelę, ant galvos buvo užsidėjusi šiaudinę skrybėlę – lyg Van Gogas moters pavidalu, juokaudavo ji – ir galbūt išties buvo kažkas vangogiška tose sodriose spalvose, ryžtinguose potėpiuose. Ji žinojo nesanti graži. Jos veidas buvo pernelyg rūstus, platus pečiai ir tamsūs plaukai per daug vyriški. Jos laikysena kažkiek panėšėjo į mokytojos ar guvernantės. Žmonėms ji atrodė pernelyg oficiali. Tačiau jis pamatė joje kažką gražaus. Jei šis paveikslas būtų kabojęs kokioje nors Londono galerijoje, niekas nebūtų galėjęs pro jį praeiti įdėmiau nepasižiūrėjęs.

Bet portretas kabojo ne ten, o čia. Jokios Londono galerijos Arturas ar jo darbai nedomino. Emilija negalėjo to suprasti. Juodu kartu nuėjo į vasaros parodą Karališkojoje akademijoje, žiūrėjo į Džeimso Guno ir sero Alfredo Muningso kūrinius. Ten kabojo kontraversiškas Saimono Elveso karalienės portretas. Bet visi šie darbai atrodė labai paprasti ir nedrąsūs, palyginti su jo. Kodėl niekas nepripažino Arturo Redvingo genijumi – juk jis neabejotinai toks?

Ji paėmė tris kiaušinius ir švelniai įdėjo juos į prikaistuvį – du jam, vieną sau. Vienas sprogo susilietęs su verdančiu vandeniu, ir Emilija bemat pagalvojo apie Merę Blekiston, kuriai nukritus perskilo kaukolė. Ji negalėjo to išvengti. Net dabar Emilija krūpčiojo prisiminusi, ką matė – bet vis tiek dėl to stebėjosi. Tai buvo ne pirmas lavonas, su kuriuo ji susidūrė, o dirbdama Londone per didžiausius bombardavimus gydė siaubingai sužeistus karius. Kuo šis atvejis kitoks?

Galbūt tuo, kad jiedvi buvo artimos. Taip, gydytoja ir ūkvedė turėjo labai mažai ką bendra, bet jos tapo neįtikimomis draugėmis. Viskas prasidėjo tada, kai ponija Blekiston buvo pacientė. Ji susirgo juostine pūsleline, kuri kamavo ją mėnesį, ir daktarei Redving padarė išpūdį tiek jos tvirtybė, tiek sveikas protas. Nuo tada Emilija ėmė pasitikėti ja kaip kamertonu. Ji turėjo būti atsargi ir nepažeisti paciento konfidencialumo. Bet jeigu jai kas nors keldavo rūpestį, daktarė visada galėjo tikėtis, kad Merė įdėmiai išklauskys ir pateiks išmintingų patarimų.

Viskas baigėsi labai netikėtai: vieną eilinį rytą kiek daugiau negu prieš savaitę pertraukė Brento – Pajų dvaro prižiūrėtojo – skambutis.

– Ar galite ateiti, daktare Redving? Ponija Blekiston guli didžiojo namo laiptų apačioje. Manau, ji nuo jų nukrito.

– Ar ji juda?

– Nemanau.

– Dabar esate šalia jos?

– Negaliu patekti vidun. Visos durys užrakintos.

Brentas buvo į ketvirtą dešimtį įkopęs nevalyvas vyras purvinomis panagėmis ir niūriu abejingumu akyse. Jis prižiūrėjo vejas ir gėlių lysves, be to, retkarčiais vaikė iš dvaro teritorijos pažeidėjas, visai kaip anksčiau jo tėvas. Pajų dvaro teritorija

baigėsi ežeru. Vaikams patikdavo plaukioti jame vasarą, bet tik jeigu šalia nebūdavo Brento. Jis buvo vienišius, nevedęs, vienas gyveno name, kuris kadaise priklausė jo tėvams. Buvo laikomas suktu, todėl kaimiečiai nelabai jį mėgo. Tiesa ta, kad jis buvo neišsilavinęs ir galbūt šiek tiek autistiškas, bet kaimo bendruomenė netruko padaryti savo išvadas. Daktarė Redving liepė jam pasitikti ją prie priekinių durų, įsimetė keletą medicinos priemonių ir, prisakiusi savo slaugytojai bei registratorei Džojai nepriimti jokių naujų atvykėlių, nuskubėjo į savo automobilį.

Pajų dvaras buvo kitapus Dinglo slėnio, penkiolika minučių pėsčiomis ir ne daugiau kaip penkios automobiliu. Dvaras visada buvo ten, taip pat seniai kaip pats kaimas, ir nors tai buvo architektūros stilių kratinys, jo pastatas tikrai atrodė įspūdingiausias apylinkėse. Iš pradžių jame buvo moterų vienuolynas, bet šešioliktame amžiuje jis buvo paverstas privačiu namu, o ateinančiais šimtmečiais visai griauamas. Išliko tik vienintelis ilgas sparnas su gerokai vėliau pastatytu aštuonkampiu bokštu tolimajame gale. Diduma langų buvo Elžbietos I laikų stiliaus, siauri, su statmenomis pertvaromis, bet būta ir vėlesnių – karalių Jurgių ir karalienės Viktorijos epochos; aplink juos plito gebenės, tarsi atsiprašydamos už netaktą. Už sparno buvo kietas ir to, kas galėjo būti dengtos arkados, liekanos. Atskiras arklidžių korpusas dabar buvo naudojamas kaip garažas.

Tačiau labiausiai dvaras galėjo didžiulotis savo aplinka. Įėjimą ženklino vartai su dviem akmeniniais grifais, o žvyruota prievaža vedė pro sarginę, kurioje gyveno Merė Blekiston, paskui grakščiu gulgės kaklu aplenkusi vejas baigėsi priešais priekines duris su gotiška arka. Gėlių lysvės buvo išmėtytos lyg dažų dėmės dailininko paletėje, o apsuptas dekoratyvinių

gyvatvorių augo rožynas su, pasak kalbų, daugiau nei šimtu rožių rūšių. Veja tęsėsi iki pat ežero, kitoje jo pusėje dunksojo Dinglo slėnis. Tiesą sakant, visą dvarą supo senų medžių giraitė, pavasarį ji pasipuošdavo scilėmis ir skyrė dvarą nuo šiandieninio pasaulio.

Žvyras sugurgždėjo po padangomis, kai daktarė Redving sustabdė mašiną. Daktarė pamatė nervingai jos laukiantį ir rankose kepurę sukiojantį Brentą, išlipo, pasiėmė gydytojo krepšį ir prie jo priėjo.

– Ar yra gyvybės požymių? – paklausė ji.

– Nežiūrėjau, – sumurmėjo Brentas.

Daktarė Redving apstulbo. Nejaugi jis nė nemėgino padėti vargšei moteriai? Pamatęs jos veido išraišką, jis pridūrė:

– Sakiau jums: aš negaliu patekti vidun.

– Priekinės durys užrakintos?

– Taip, ponias. Virtuvės taip pat.

– Nejaugi neturi raktų?

– Neturiu, ponias. Aš nevaikštau po namus.

Daktarė Redving įpykusi papurtė galvą. Per tą laiką, kol ji čia nusigavo, Brentas galėjo ką nors padaryti: galbūt atsinešti kopėčias ir pamėginti įlipti pro antro aukšto langą.

– Jeigu negalėjai patekti vidun, kaip man paskambinai? – paklausė ji.

Tai buvo nesvarbu, bet jai tiesiog parūpo.

– Arklidėse yra telefonas.

– Geriau parodyk man, kur ji.

– Galit pamatyti pro langą.

Langas, kurį jis turėjo omenyje, buvo namo gale, viename iš naujesnių priestatų. Pro jį iš šono matėsi prieškambaris su plačiais laiptais į antrą aukštą. Išties ten išsikėtojusi ant kili-

mo gulėjo Merė Blekiston, ištiesusi priešais save vieną ranką, ši iš dalies slėpė jos galvą. Metusi vos vieną žvilgsnį, daktarė Redving buvo bemaž įsitikinusi, kad moteris negyva. Ji kažkaip nukrito nuo laiptų ir nususuko sprandą. Aišku, nejudėjo. Nегana to, kūno padėtis buvo pernelyg nenatūrali. Ji panėšėjo į sulaužytą lėlę – tokių vaizdų Redving buvo mačiusi savo medicinos vadovėliuose.

Nuojauta jai tą sakė, bet išorė gali būti apgaulinga.

– Turime patekti vidun, – tarė ji. – Virtuvė ir priekinės durys užrakintos, bet turi būti dar koks nors būdas.

– Galėtume pamėginti per priemenę.

– Kur ji?

– Štai čia...

Brentas nusivedė ją prie kitų durų namo gale. Jos buvo įstiklintos, ir nors irgi sandariai uždarytos, daktarė Redving aiškiai matė raktų ryšulį, vis dar tebekabantį kitoje durų pusėje.

– Kieno jie? – paklausė ji.

– Tikriausiai jos.

Ji apsisprendė.

– Turėsime išdaužti stiklą.

– Nemanau, kad seras Magnusas labai dėl to apsidžiaugs, – subambėjo Brentas.

– Jeigu norės, seras Magnusas galės aiškintis su manim. Tu išdauši ar man teks?

Prižiūrėtojas nebuvo patenkintas, bet rado akmenį ir išmušė juo vieną stiklą. Įkišęs ranką pasuko raktus. Durys atsidarė, ir jie įėjo vidun.

Laukdama, kol užvirs kiaušiniai, daktarė Redving prisiminė tą sceną tiksliai taip, kaip matė. Atrodė, lyg jos galvoje atsišpaudė nuotrauka.

Jie perėjo per priemenę ir koridorių tiesiai į prieškambarį su laiptais, vedančiais į aikštelę su kolonomis. Juos supo tamsaus medžio plokštės. Sienos buvo nukabinėtos aliejumi tapytais paveikslais ir medžioklės trofėjais: paukščiais stiklinėse dėžėse, elnio galva, milžiniška žuvimi. Prie durų į svetainę stovėjo šarvai su kardu ir skydu. Prieškambaris buvo ilgas ir siauras, priekinės durys lygiai per vidurį. Vienoje jų pusėje stūksojo mūrinis židinyš, toks didelis, kad galėjai įeiti į jį stačias. Kitoje pusėje stovėjo du odiniai krėslai ir senovinis stalas su telefonu. Grindys buvo klotos plokštėmis, dalį jų dengė persiškas kilimas. Laiptai irgi buvo akmeniniai, per vidurį dengti tamsiai raudonu kilimu. Jeigu Merė Blekiston suklupo ir nugarmėjo nuo laiptų aikštelės, jos mirtį galėjai lengvai paaiškinti. Mažai kas galėjo sušvelninti smūgį jai krintant.

Kol Brentas nervindamasis laukė prie durų, ji apžiūrinėjo kūną. Jis dar nebuvo šaltas, bet pulso nesijautė. Daktarė Redving nubraukė dalį tamsių plaukų nuo veido, ir pasimatė į židinių spoksančios rudos akys. Ji švelniai jas užmerkė. Ponia Blekiston amžinai skubėdavo. Buvo neįmanoma apie tai negalvoti. Ji metėsi nuo laiptų tiesiogine šio žodžio prasme, skubėdama į savo pačios mirtį.

– Turim iškviesti policiją, – tarė daktarė.

– Ką? – nustebo Brentas. – Ar kas nors ką nors jai padarė?

– Ne, žinoma, ne. Įvyko nelaimingas atsitikimas, bet mes vis tiek turim apie jį pranešti.

Tai buvo nelaimingas atsitikimas. Nereikėjo būti detektyvu, kad tai nustatytum. Ūkvedė siurbė dulkes. Siurblys tebebuvo ten, skaisčiai raudonas prietaisas, vos ne žaislas, įstrigęs tarp turėklų laiptų viršuje. Ji kažkaip įsipainiojo į laidą, suklupo ir nukrito laiptais. Ji buvo viena namuose, durys užrakintos. Koks dar galėjo būti paaiškinimas?

Praėjus kiek daugiau negu savaitei, Emilijos Redving mintis pertraukė kažkoks judesys prie durų. Į kambarį įėjo jos vyras. Ji išgriebė kiaušinius iš prikaistuvio ir švelniai įdėjo į du porcelianinius indelius. Lengviau atsikvėpė pamačiusi, kad vyras apsirengęs laidotuvėms. Ji neabejojo, kad jis bus užmiršęs. Vilkėjo tamsų sekmadieninį kostiumą, tik be kaklaraiščio – jo niekados nesirišdavo. Ant marškinių buvo viena kita dažų dėmelė, bet to reikėjo tikėtis. Arturas ir dažai buvo neperskiriami.

– Anksti atsikėlei, – tarė jis.

– Atleisk, brangusis. Pažadinau tave?

– Ne. Ne visai, bet girdėjau, kaip lipi žemyn. Negalėjai miegoti?

– Turbūt galvojau apie laidotuves.

– Atrodo, diena joms graži. Tikiuosi, tas prakeiktas vikaras pernelyg ilgai nekalbės. Tie Biblijos garbintojai vienodi. Jie pernelyg įsimylėję savo pačių balsą.

Jis paėmė šaukštelį ir vožė juo į pirmą kiaušinį.

Trakšt!

Ji prisiminė pokalbį su Mere Blekiston vos dvi dienos prieš Brentui pasikviečiant ją į tą namą. Daktarė Redving kai ką aptiko. Tai buvo gana rimta, ir ji jau ruošėsi nuėjusi susirasti Artūrą ir paprašyti jo patarimo, bet staiga tarsi iššaukta kažkokios piktos dvasios pasirodė ūkvedė. Taigi Emilija pasakė jai. Kažkaip per tą įtemptą dieną iš priimamojo dingo buteliukas. Jo turinys netinkamose rankose galėjo būti labai pavojingas, ir kažkas akivaizdžiai buteliuką paėmė. Ką jai daryti? Pranešti apie tai policijai? Nenorėjo to daryti, nes neišvengiamai pasirodys kvaila ir neatsakinga. Kodėl vaistinė buvo palikta be priežiūros? Kodėl spinta nebuvo užrakinta? Kodėl ji tik dabar tai pastebėjo?

– Nesijaudinkite, daktare Redving, – tarė Merė. – Palikite šį reikalą man porai dienų. Tiesą sakant, aš gal turiu minčių...

Štai ką ji sakė. O tuo metu jos veido išraiška buvo ne visai sukta, bet žinanti – tarsi būtų kažką mačiusi ir lauktų, kol su ja kas nors šiuo klausimu norės pasitarti.

O dabar ji negyva.

Žinoma, įvyko nelaimingas atsitikimas. Merė Blekiston neturėjo laiko pasikalbėti su kuo nors apie dingusius nuodus, o net jeigu būtų turėjusi, niekas negalėjo jai niekuo padėti. Ji suklupo ir nusirideno laiptais – štai ir viskas.

Bet žiūrėdama, kaip vyras pamerkia skrebučio juostelę į kiaušinį, Emilija Redving turėjo prisipažinti: jai labai neramu.

4

– Ko mes einam į tas laidotuves? Mes beveik nepažinojom tos moters.

Džonis Vaitheadas vargo su viršutine marškinių saga – kad ir kaip stengėsi, negalėjo perkišti jos per skylutę. Mat apykaklė tiesiog nesusiėjo. Jam atrodė, kad pastaruoju metu visi jo drabužiai ėmė trauktis. Daug metų nešioti jo švarkai staiga pasidarė ankšti per pečius, o jau kelnės! Jis nustojo bandęs ir sudribo prie pusryčių stalo. Jo žmona Džema paslinko jam lėkštę. Ji pagamino angliškus pusryčius: du kiaušinius, šoninės, dešrelę, pomidorą ir skrebutį – taip, kaip vyrui patiko.

– Visi ateis, – tarė Džema.

– Tai nereiškia, kad ir mes turime ateiti.

– Žmonės kalbės, jei nepasirodysim. Be to, tai į naudą verslui. Jos sūnus Robertas iškraustys namą dabar, kai jos nebėra, ir negali žinoti, ką ten ras.

– Tikriausiai krūvą šlamšto.

Džonis paėmė peilį su šakute ir pradėjo valgyti.

– Bet tu teisi, brangioji. Manau, nepakenks, jeigu pasirodysim.

Saksbyje prie Eivono parduotuvių buvo labai mažai. Aišku, jame buvo įprasta kaimo parduotuvė, kur galėjai nusipirkti bemaž viską, ko tik prireikia, pradedant šluotomis ir kibirais, baigiant saldaus kremo milteliais ir šešių rūšių džemais. Iš tikrųjų buvo vos ne stebuklas, kaip tiek daug skirtingų gaminių tilpo tokioje mažoje erdvėje. Ponas Ternstounas tebelaikė mėsinę parduotuvės gale – ji turėjo atskirą įėjimą, o ant durų kabojo plastikinės juostos musėms neįleisti, – ir kiekvieną antradienį furgonas atveždavo žuvų. Tačiau jeigu norėdavai ko nors egzotiško, tarkim, alyvuogių aliejaus ar kokių nors Viduržemio jūros šalių ingredientų, kuriuos savo kulinarijos knygoje minėjo Elizabet Deivis, turėjai važiuoti į Batą. Vadinamoji „General Electric“ parduotuvė stovėjo kitapus kaimo aikštės, bet labai mažai žmonių į ją eidavo, nebent nusipirkti atsarginių lempučių ar saugiklių. Diduma gaminių vitrinoje atrodė dulkėti ir pasenę. Kaime dar buvo knygynas ir arbatinė, veikianti tik vasaros mėnesiais. Visai šalia aikštės, bet nepriejus gaisrinės, buvo dirbtuvės, prekiaujančios automobilių dalimis, tik ne tokiomis, kurių išties kam nors reikėtų. Tai buvo bemaž viskas, ir taip buvo nuo senų senovės, kiek vietinių atmintis siekia.

Tada iš Londono atvyko Džonis ir Džema Vaitheadai. Jie nusipirko senąjį paštą, ilgiausiai stovėjusį tuščią, ir pavertė jį senienų krautuve su savo pavardėmis, virš vitrinos užrašytais senamadiškais raidėmis. Daug kas kaime kalbėjo, esą tikslesnis prekių apibūdinimas būtų ne senienos, o niekučiai, bet nuo pat pradžios krautuvę pamėgo atvykėliai, kurie atrodė

patenkinti, kai naršė tarp senų laikrodžių, XVIII amžiaus stiliaus alaus bokalų, stalo įrankių komplektų, monetų, medalių, aliejiniais dažais tapytų paveikslų, lėlių, automatinių plunksnakočių ir kita ko, kas buvo išstatyta. Ar kas nors iš tikro buvo nuperkama – visai kita kalba, bet krautuvė egzistavo jau šešerius metus, o Vaithedai gyveno bute virš jos.

Džonis buvo žemas plačiaapetis vyras, plikas ir tunkantis, net jeigu pats to nepastebėjo. Mėgo rengtis režiančių spalvų drabužiais, ganėtinai varganais trijų dalių kostiumais, dažniausiai su ryškiu kaklaraiščiu. Vis dėlto laidotuvėms jis nenoriai apsilvilo tamsesnį švarką ir pilkas vilnones kelnes; kaip ir marškiniai, jie prastai jam tiko. Jo žmona, tokia liesa ir maža, kad tokių kaip ji galėjo būti trys jam vienam, vilkėjo juodai. Ji nevalgė pasigamintų pusryčių: įsipylusi puodelį arbatos, kramsnojo trikampį skrebutį.

– Ten nebus sero Magnuso ir ledi Paj, – tarsi netikėtai prisiminęs suniurnėjo Džonis.

– Kur?

– Laidotuvėse. Jie grįš tik savaitgalį.

– Kas tau sakė?

– Nežinau. Apie tai buvo kalbama aludėje. Jie išvykę į pietų Prancūziją ar dar kur. Kai kam gerai, ar ne? Šiaip ar taip, žmonės mėgino su jais susisiekti, bet kol kas nesėkmingai.

Džonis nutilo ir iškėlė dešrelės gabalą. Jo klausydamasis dabar aiškiai girdėjai, kad didumą gyvenimo jis praleido Londono Ist Ende. Kalbantis su klientais, jo tartis būdavo visai kitokia.

– Seras Magnusas dėl to labai nesidžiaugs, – kalbėjo jis toliau. – Jam patiko ponia Blekiston. Juodu buvo neperskiriama.

– Ką nori pasakyti? Kad juodu turėjo romaną?

Džema suraukė nosį galvodama apie „romaną“.

– Ne. Čia kas kita. Jis nedrįstų, kai netoliese jo pati, be to, Merė Blekiston buvo niekuo neypatinga. Bet jinai jį dievino. Ji manė, kad saulė šviečia iš vienos jo vietos! Ir dirbo jo ūkvede daugybę metų. Saugojo jo raktus. Gamino jam valgi, tvarkė namus, paaukėjo jam pusę savo gyvenimo. Neabejoju, jis būtų norėjęs dalyvauti ją išlydint į aną pasaulį.

– Žmonės galėjo palaukti, kol jis grįš.

– Jos sūnus norėjo viską užbaigti. Tiesą sakant, nesmerkiu jo. Visa tai buvo nemaža staigmena.

Juodu sėdėjo tylėdami, kol Džonis baigė pusryčiauti. Džema įdėmiai jį stebėjo. Dažnai taip darydavo. Atrodė, tarsi ji stengtųsi išvelgti ką nors po įprastai ramia jo išore – lyg galėtų rasti tai, ką jis mėgina nuslėpti.

– Ką ji čia veikė? – netikėtai paklausė ji. – Turiu galvoje Merė Blekiston.

– Kada?

– Pirmadienį prieš mirdama. Ji buvo čia.

– Ne, jos čia nebuvo.

Džonis padėjo peilį ir šakutę. Jis greitai pavalgė ir švariai iššluostė lėkštę.

– Nemeluok man, Džoni. Mačiau ją išeinančią iš krautuvės.

– A – iš krautuvės!

Džonis nusišypsojo nesmagiai pasijutęs.

– Pamaniau, turi galvoje, kad ji buvo atėjusi pas mane į butą. Būtų buvę visai prasta, tiesa?

Jis nutilo tikėdamasis, kad žmona pakeis temą, bet ji nerodė jokio ženklų taip pasiilgsianti, tad jis kalbėjo toliau, kruopščiai rinkdamas žodžius:

– Taip, ji išties buvo užsukusi į krautuvę. Ir, regis, tai buvo tą pačią savaitę, kai tai nutiko. Gerai neprisimenu, ko jai reikėjo,

jei nori žinoti tiesą, brangioji. Atrodo, ji kažką sakė apie dovaną kažkam, bet nieko nepirko. Šiaip ar taip, Merė išbuvo čia vos minutę ar dvi.

Džema Vaithed visada žinodavo, kada jos vyras meluoja. Ji matė, kaip ponias Blekiston išeina iš krautuvės, ir tai įsidėmėjo, kažkaip atspėjusi, kad kažkas negerai. Bet ji neužsiminė apie tai tada ir nusprendė nesiimti šio reikalo dabar. Ji nenorėjo rietenų – ypač kai juodu netrukus eis į laidotuves.

Na, o Džonis Vaithedas, nepaisant to, ką sakė, puikiai prisiminė paskutinį susitikimą su ponias Blekiston. Ji išties atėjo į krautuve, svaidėsi tais savo kaltinimais. Bet blogiausia, kad ji turėjo įrodymų jiems paremti. Kaip ji sužinojo? Visų pirma, kas jai suteikė žinių apie jį? Ji, aišku, jam nepasakė, bet leido labai aiškiai suprasti. Gyvatė!

Žinoma, Džonis niekada nebūtų pasakęs to žmonai, bet pats netvėrė džiaugsmu, kad ji negyva.

5

Klarisa Paj, apsirengusi juodai nuo galvos iki kojų, stovėjo apžiūrinėdama save žmogaus ūgio veidrodyje koridoriaus gale. Ne pirmą kartą svarstė, ar skrybėlė su trimis plunksnomis ir susiglamžiusiu šydu nėra šiek tiek perteklinė. *De trop*, kaip sako prancūzai. Nusipirko ją impulsyviai dėvėtų drabužių parduotuvėje Bate ir kitą akimirką pasigailėjo. Norėjo laidotuvisė atrodyti kuo geriau. Susirinks visas kaimas, o ji paskui buvo pakviesta į „Karalienės herbą“ kavos ir vaisvandenių. Dėtis ar ne? Ji rūpestingai ją nusiėmė ir padėjo ant stalelio prieškambaryje.